

Ziraat Mühendisleri Odası Başkanı Gökhan Günaydın, ülkemizde yaşanmakta olan su sıkıntısının nedenlerine ve çözümlerine ilişkin sorularımızı yanıtladı.

Cumhuriyet Bilim Teknoloji - Susuzluğun nedeni sizce son yıllardaki kuraklık, yani küresel ısınma mı?

Gökhan Günaydın- Sanayide, tarımda, turizmde, inşaatta doğayla dost olmayan ve sürdürülebilir olmayan üretim ve hizmet teknikleri, Türkiye'nin hem enerji gereksinimini, hem de su kullanımını gereksiz bir şekilde artırmaktadır. Örneğin inşaat sektörü yalıtıma yeterince önem vermezken, tüketiciden kalorifer sıcaklığını 1-2 derece azaltmasını istemek; ya da otomotiv sanayi bu konuda yeterli ARGE çalışması yapmazken, tüketiciden kışın araba ısıtma süresini düşürmesini istemek uygun çözümler yaratmamaktadır. Bunun yanında suyun iletimi, dağıtımını ve yönetimindeki sorunlar ile yatırım yetersizliği de kırsal ve kentsel alanda yaşanan susuzluğun en önemli nedenleri arasındadır.

CBT: Susuzlukla mücadele planı bugün uygulamaya konulsa, ne zaman sonuç alabiliriz? Spesifik olarak salgın hastalıkları önleyecek acil bir eylem planı ne olabilir?

GG - Bunun sektörler itibariyle değerlendirilmesi ve uygulamaya konulması gerekir. Bu bağlamda örneğin tarım sektöründe sulama yatırımlarının tamamlanması, kapalı ve basınçlı sulama sistemlerine geçiş, damla ve yağmurlama sistemlerinin dönüşümü, Türkiye'nin hem sulanabilir alan miktarını arttıracak, hem de verimliliğini yükseltecek, bunun yanında tarımsal su tasarrufu da sağlayacaktır. Ayrıca tarımsal yayım ve danışmanlık faaliyetleri ile üreticiye toprak ve su ilişkileri konusunda yeterli bilgi aktarımı yapılmalı; toprağın ve bitkinin su gereksinimini ölçerek üreticiye gösteren araç-gereç, demonstrasyon faaliyetleri ile üreticiye ulaştırılmalıdır. Halen Türkiye'nin yeraltı ve yer üstü su kaynakları toplamının 112 milyar metreküp olduğu ve bunun 40 milyar metrekübünün kullanıldığı düşünüldüğünde, 30 milyar metreküp su kullanan tarım sektöründe ortaya konulacak doğru politikaların kısa, orta ve uzun vadede olumlu sonuçlar vereceği açıktır. Öte yandan turizm sektörü, sanayi sektörü, inşaat sektörü ve su kullanan diğer tüm sektörlerin, dönemsel özelliklere uygun politikaları hızla yaşama geçirmelerinde yarar vardır.

CBT: Suya zam yapılması gerekli mi? Suların özelleştirilmesi çözüm olabilir mi?

GG-Kırsal ve kentsel alanda su kullanımını sınırlamak için suya zam yapılması gerektiği yolunda bir eğilim ortaya çıkmış görünmektedir. Bu alanda dünyada iki temel görüş bulunmaktadır. Bunlardan birincisi suyun bir insan hakkı olduğunu söyler ve kamunun yurttaşa yeterli, kullanılabilir ve sağlıklı su ulaştırmasını bir kamu hizmeti olarak görür. Suyu bir ticari meta olarak gören ikinci yaklaşımda ise özelleştirmeler sonucunda kamunun yerine özel sektör geçer, müşteri de yurttaşın yerini alır. Dolayısıyla bir faturalama ilişkisi çerçevesinde ancak parasını ödeyebilen sudan yararlanır. Bu çok uluslu şirketlerin GATS-Hizmet Ticareti Genel Anlaşması çerçevesinde su hizmetlerine girişine yönelik yıllardır sürdürülen yaklaşımın göstergeleri niteliğindedir. Burada artan şirket karı olurken, su kaynaklarının kullanma-koruma dengesi gözetilmeden sömürülmesi ve yurttaşa giderek artan fiyatlarla su satılması ilişkisi doğar. Özetle, suyun dağıtım, iletim ve denetimindeki özelleştirme, üretici, tüketici ve doğanın zararına ve kamu hizmeti anlayışını tasfiye eden bir gelişme olacaktır.

CBT: Ankara için Kızılırmak, istanbul için Melen projeleri ne kadar yararlı olur?

GG- Kentsel suyun, kent dışından suyun çekildiği alandaki ekolojik dengeyi tahrip etmeyecek bir yatırım ve planlama anlayışı çerçevesinde musluğa ulaştırılması çok önemlidir. Yaşam alanını kentten ibaret sayan ve kent dışında sulak alanları kurutmak ve doğal yaşamı tüketmekte bir sakınca görmeyen anlayışın, doğa ve çevre sorunlarını nihayetinde kente taşımaması olanaksızdır. Bunun yanında ekonomik arıtma maliyetleri çerçevesinde tüketiciye sağlıklı içme ve kullanma suyu ulaştırılması temel bir görevdir. Bilhassa ağır metal, nitrat, fosfat ve mikrobiyel kapasite bu alanda önem kazanmaktadır. Hem Kızılırmak, hem Melen'in bu çerçevede içerisinde düşünülmesi ve planlanmasında büyük yarar bulunmaktadır. Büyük kentler için çoklu su olanakları yaratılarak, kent dışında doğal yaşamı yok etmeyen planlama süreçlerinde içme suyunun teminine önem gösterilmelidir.

Cumhuriyet Bilim Teknoloji 24.08.2007